

Οι απαρχές της χριστιανικής ταυτότητας στη Μικρασία τον 8' αι. μ.Χ. (1ο μέρος)

[/ Πεμπτουσία](#)

Ένας από τους μεγαλύτερους Γερμανούς ιστορικούς της ρωμαϊκής περιόδου, ο Theodor Mommsen, ομολογούσε στα τέλη του 19'αι.: «Εάν μου δίνονταν τώρα η δυνατότητα να ξεκινήσω μία καινούργια ζωή στην έρευνα, θα επιδιόμουν στην χρονική περίοδο Διοκλητιανού-Ιουστινιανού. Ο ερευνητής που αφιερώνεται στην περίοδο αυτή στέκεται κυριολεκτικά με θαυμασμό μπροστά στον Μ. Βασίλειο» Οντως πρόκειται για μία προσωπικότητα, η οποία, αν και έζησε μόνο 49 χρόνια, εκάλυψε με το πολυδιάστατο έργο της, όχι μόνο τρεις αιώνες ιστορίας, (8', 9', και 10'αι.), αλλά, φρονούμε εμείς, επηρέασε όλη την μετέπειτα μοναστική, κοινωνική και δογματική ιστορία του Ελληνισμού.

Ο Μ. Βασίλειος έζησε τον 4' αι. (330-378 μ.Χ.), καθαρός Μικρασιάτης, με δύο πατρίδες: τη Νεοκαισάρεια του Πόντου από πατέρα και την Καισάρεια της Καππαδοκίας από μητέρα. Η ζωή, η μέριμνα και οι αγώνες του αγκαλιάζουν πολλούς τόπους πέραν αυτών, ωστόσο η Ιστορία και η Μνήμη τον θέλουν Καππαδόκη. Μελετώντας τον βίο του συμπεραίνουμε πώς μία διαρκής τριπλή ισορροπία ανάμεσα στην άσκηση, στην κοινωνική του προσφορά και στη διατύπωση του ορθόδοξου δόγματος, χαρακτηρίζει τα έργα του.

Ο δ'αι. παρουσιάζει ένα εξαιρετικά μεγάλο ιστορικό ενδιαφέρον λόγω του πλούσιου και πολυκύμαντου χαρακτήρα των γεγονότων που περικλείει η ιστορία της Εκκλησίας της Ανατολής. Είναι ο χρυσός αιώνας των μεγάλων πατέρων και εισηγητών της ερήμου της Αιγύπτου και της Παλαιστίνης (Παύλου, Αντωνίου, Παχωμίου, Χαρίτωνος και πλήθους άλλων). Πρώτος και βασικός σταθμός στην πνευματική ανάπτυξη του νεαρού Βασιλείου στάθηκαν όχι οι μεγάλες σχολές των Αθηνών και της Κωνσταντινούπολης όπου παρακολούθησε όλα τα μαθήματα της εποχής του κοντά στους ονομαστότερους δασκάλους αλλά τα «Πανεπιστήμια της Ερήμου». Ως μέλισσα από άνθος σε άνθος, ο Βασίλειος επισκέφτηκε μετά τις σπουδές του (357) τις μοναστικές κοινότητες της Αιγύπτου και της Παλαιστίνης, όπου εντύπωνε βαθειά στην καρδιά του αλλά και επί χάρτου τούς υπεράνθρωπους αγώνες, την αυταπάρνηση, τον καθημερινό κάματο του καύσωνος και της παγωνιάς της ερήμου, καθώς και τις διδαχές των αγίων ερημιτών. Στόχος του ήταν να κατανοήσει τον τρόπο κάθαρσης του νού και της καρδιάς δια της εμπειρίας της αδιαλείπτου προσευχής από τη μια πλευρά και από την άλλη να καταγράψει την κοινωνική προσφορά των κοινοβίων, ιδίως αυτών της Παλαιστίνης, ως χώρων φιλοξενίας και περιθάλψεως των ξένων.

Επιστρέφοντας στην μικρασιατική του πατρίδα ο Βασίλειος βαπτίζεται και διαμοιράζει το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του σε φτωχούς αδελφούς για να απαλλαγεί από τα εγκόσμια βάρη και να μπορέσει να επιδοθεί απρόσκοπτα στο μοναχικό του στάδιο. Αργότερα θα γίνει ο μέγας συντάκτης των κανόνων του κοινοβιακού μοναχισμού στη μικρασιατική χερσόνησο με τα έργα του «Όροι κατά πλάτος» και «Όροι κατ' έπιτομήν».

Η μαθητεία του στα κοινόβια της Παλαιστίνης κυρίως του δίδαξε όχι μόνο την αναχώρηση αλλά και τη διακονία. Ο Θεός θεραπεύεται και με τούς δύο τρόπους, ασφαλέστερα δε με τον δεύτερο, δια της θυσίας υπέρ του αδελφού. Η σκέψη αυτή του υπαγορεύει αφ' ενός την ίδρυση και την καθοδήγηση μοναστικών κοινοβίων στις περιοχές της Καππαδοκίας, Πόντου και Μικράς Αρμενίας, αφ' ετέρου την πραγμάτωση του μεγάλου του οράματος, της Βασιλειάδας. Μιας πολιτείας αφιερωμένης στη διακονία του πάσχοντος αδελφού πού να περιέχει νοσοκομεία, ξενώνες, σχολεία, γιατρούς, νοσοκόμους, δασκάλους και πλήθος βοηθητικού προσωπικού για τη λειτουργία των κτιρίων.

Η κοινωνική προσφορά του Βασιλείου σημάδεψε την ιστορία της κοινωνικής πολιτικής όλης της Ρωμανίας. Και για να είμαστε συνεπέστεροι ιστορικά, σημάδεψε και τούς αραβικούς, τούς μετέπειτα οθωμανικούς θεσμούς (με τα Καραβάν Σεράγια, τα χάνια κ.λπ.), ομοίως δε και τις δυτικές κοινωνίες. Η

συστηματική ίδρυση των γνωστών φιλανθρωπικών καταστημάτων της Κωνσταντινούπολης, όπως π.χ. του περίφημου νοσοκομείου της Μονής Παντοκράτορος (επί Ιω. Κομνηνού 1118-1143) ή το πλήθος των συριακών πανδοχείων προς ξενισμό των προσκυνητών των Αγίων Τόπων, ερείπια των οποίων σώζονται μέχρι σήμερα, καθώς και των υπολοίπων μεγάλων πόλεων (Ρώμης, Αλεξάνδρειας, Αντιόχειας) στην κοινωνική προσφορά του Μ. Βασιλείου έχουν τις ρίζες τους.

(συνεχίζεται)